

Inserati se sprejemajo in velja pristopna vrsta:

- 8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " " 2 "
15 " " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starom trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:
Za celo leto 10 gl. -- kr
za pol leta 6 " -- "
za četrt leta 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto 8 gl. 40 kr.
za pol leta 4 " 20 "
za četrt leta 2 " 10 "

V Ljubljani na čem pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah št. 26.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Vabilo k naročevanju

„SLOVENCA“.

„Slovenec“ velja kakor dozdej:

Za Ljubljano:

Table with 2 columns: Subscription type and price (gl. and kr.). Includes 'Na dom pošiljan za celo leto', 'pol leta', 'četrt leta', 'en mesec'.

V administraciji sprejemam:

Table with 2 columns: Subscription type and price (gl. and kr.). Includes 'Za celo leto', 'pol leta', 'četrt leta', 'en mesec', 'posamezne številke'.

Po pošti:

Table with 2 columns: Subscription type and price (gl. and kr.). Includes 'Za celo leto', 'pol leta', 'četrt leta', 'en mesec', 'posamezne številke'.

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Table with 2 columns: Subscription type and price (gl. and kr.). Includes 'Za celo leto', 'pol leta', 'četrt leta'.

List pošljemo vsem dosedanjim naročnikom. Kdor se ne misli naročiti, naj ga pošlje nazaj, ker ga sicer smatramo kot naročnika.

Naročnina se pošilja najceneje po poštah nakaznicah (Postanweisungen)

opravništvu,

Stari trg, hiš. št. 16.

Dr. Bleiweisova sedemdesetletnica.

(Dalje.)

Adresa svetojeronimskega društva v Zagrebu,

ktero je izročil dr. Suk, se glasi:

Slavni slavljenec!

Redko doživljaš evo danes srečo, kjer se okoli Tebe, kakor okoli jakega starega doba bršljan, cel slovenski narod, ovija, da te pozdravi kot svojega slavnega buditelja, skrbnega očeta in najiskrenejšega svojega svetitelja. Pa je tudi prav, da narod spoštuje svoje prvake, svoje zaslužne može. Dokaz je to, da Tvoje iskrene besede, Tvoji sveti niso ostali brez vspeha. Dolgo je narod slovenski zdihoval v temi, dolgo ni znal, kdo je, kaj je bil in kaj ima iz njega biti. Kakor mora stiskal ga je silni sovrag preteč mu, uničiti mu bitje in življenje. Toda previdnost Višjega zbudila je dva Mojzeza: med štajarskimi Slovenci nepozabljivega škofa Antona Slomška, in med kranjskimi Tebe, dični mož! Oni je zaklical gromem glasom po vseh gorah in dolinah, in Ti si mu odgovoril: Na noge, mili rođ! Tvoje „Novice“ pale so mu v naročje, in on se je budil in budil, zdaj pa živi že močnim slovenskim življenjem, kterega ugasniti sovrage zastoj preté. Ni bilo društva slovenskega zmišljenega niti osnovanega, ki bi ga ne bil Ti zmisli in osnoval; ni bilo zbora niti sela za vzbujo in napredek slovenščine, ki bi ga ne bil Ti, slavljenec, zbral in vnel slovenskim ognjem; ni bilo zbora, kjer bi ne bil Ti, prvak in starinec, visoko povzdigoval svrhe prava in

pravičnosti božje in naroda slovenskega, kamor si se Ti, korenika slovenska, z besedo obrnil, povsod na široko se je Slovenec zganil. Prav je tedaj, da Te slovenski narod časti in slavi. No, Ti si davno, uvidel in umel, da se je z vsem Slavjanom bratovski bratiti in paziti, Ti daljnogledni, si uvidel, da se naposled Slovenec ima zbratiti s Hrvatom v jeziku in knjigi in v vsem se složiti, kajti le tako bo de močan in velik eden in drugi, ako bo de iskren stal brat poleg brata. Vemo, da Ti je sedemdesetletni god toliko radostnejši, ker vidiš razrušene sponse, ki so stoletja vezale Slavjanske brate na vzhodu, ker je zasijalo solnce na vzhodu in ker so se začele izpolnjevati Tvoje misli, Tvoje želje.

Društvo svetojeronimsko, ki se trudi, da naobrazuje hrvaškega seljaka, kakor si Ti ves svoj lepi vek slovenskega, se raduje, da Ti more za Tvoje velike zasluge, svojo sveto željo in iskreno čestitko izreči: naj Te Gospod še mnogo let krepkega v življenji ohrani, da ediniš, da navdajaš svojim duhom tudi nadalje slovenski narod ter ga tako više in više k njegovim svrhi vodiš.

Živio dični mož!

Za mali spomin Tvoje sedemdesetletnice prilagamo letošnje knjige od našega društva izdane.

V Zagrebu dne 16. nov. 1878.

Za opravljajoči odbor društva svetojeronimskega:

J. Pliverić, Coj. Rubetić, Toma Gajdek, tajnik urednik predsednik.

Osvojitev kule Klobuk.

O osvojitvi nepristopne kule Klobuk bilo je v raznih časnikih nepopolnoma in neresnično poročano. Taka poročila so zakrivljena ali iz nevednosti stvari navlaš v škodo zgodovinski resnici, ali v škodo onih vojakov, ki so si pri osvojitvi zaslug pridobili. Sledeča poročila, kakor piše „Obzor“, so od častnika vojnega oddelka pri Klobuku.

Kakor je znano, imenuje se Klobuk od narayne podobe vrha, koji se daleč gledavcu sđ svojo na vse strani naglo strmimo prikazuje kakor kapa. Ta kula ima samo edin mogoč pristop in še tisti je samo 1 1/2 meter širok. Do vrha moraš 1 1/2 uro po onem potu p stopnicah v skalo usekunih navzgor iti. Vojni del, koji je imel nalogo, ondotne vstaše uničiti, pomikal se je od Trebinja proti vzhodu. Ko so topovi že tri dni kulo brez vspeha obdelavali, pride 28. kinovca povelje od generala Nagya, zapovednika 20. peš-brigade, Jurju Mišira Orlovčaninu, stotniku 7. lovskega bataljona (v belovarskeje županiji), da mora iti pod Klobuk v glavni stan brigade za tolmača v hrvaškem jeziku. Tje dospavši, dobi v pričujočnosti poveljnika 7. lovskega bataljona, podpolkovnika Khosa in zapovednika gorske baterije

poročnika Trpoglava od generala povelje, da pričujoča dva Turčina Koreničana podneči, kako naj kakor poslanca vstajnike v Klobuku k udaji pregovorita. Stotnik, videč, koliko bi predaja trdnjave vojni koristila, ponudi se generalu, da hoče z dovoljenjem tudi on sam s Turki v Klobuk. General mu odgovori: ako vas je volja, pa pojte. Potem se napoti stotnik Mišir s svojima dvema Muhamedancema in s 3 lovci, ktere odpošlje za patrolo v Klobuk. A Mišir pošlje patrolo nazaj, misleč si, da ga pri napadu ne more obraniti, a tudi bojé se, da bi vstaši, opazivši približajoče se vojake, ne planili na nje in njegov namen spoznali.

Na svojem potu moral je iti skozi tabor 27. polka pešcev. Tu ga vstavi major z nekoliko častniki, in ga veselo praša: „Kam greš s tema Turkoma?“ V Klobuk, odvrne lakonično naš Mišir. „Ali si znorel, dragi“ hoče reči neverno se smejoč major. Na to se naš Orlovčanin ne pomudi trenutok, pozdravi druge, in jo krene smeja se dalje. Dostavek majorja lahko iz tega tolmačimo, ker je bilo znano, da vstaši na nobenega ne gledajo, marveč, da neoziraje se na mejnarodno pravo, nevsmiljeno vsakega sesekajo, ako ga samo dobó.

Stotnik Mišir pride z mohamedanskima tovarišema na ta način brez nesreče tako blizo

kule, da je mogel zavpiti vanjo. Tu začne odahniš se klicati vstaško stražo, koja je menil za ozidjem. A gluha kula ne da odgovora. Naša poslanska družba pride preko skal in kamenja pred ozidje trdnjave. Tu zavpije zopet, a zopet enaka tihota z gorskim jekom. Zđaj stopi stotnik k vratom kule in začne trkati, pa ker se tudi sedaj nihče ne oglasi, zapove mlajšemu Turčinu, da se splazi čez ozidje v kulo. Vsi trije začno donášati pod zid kamenja, lesa in stoprv čez pol dobre ure trdega truda in z oseбно pomočjo stotnika in družega mohamedana, popuē se mlajši mohamedanec, ko se je skel, na blizo 1 1/2 seženj visoko ozidje. Kar so bila vrata od znotraj popolnoma zametana. Čez pol ure jih toliko odrinejo, da se je šibko telo Mišira moglo skozi splaziti. Prišodši v kulo imel je kaj gledati. Nikjer ničesa, razun razvalin, zapuščenih od vstajnikov. Povsod grobna tihota, ker so vstaši po noči zbežali, kar je spoznal po sledih, vodečih v ozidje. Kje, kako, tega ni nihče vedel, ko so še prejšni dan do mraku streljali, ter ubili naša dva častnika, dva moža težko, a dva lahko ranili. Pregledavši vse na drobno in natakniš belozastavo na kulo, kjer popusti za stražo enega mohamedanca, vrne se stotnik, da generalu stvar naznani. Pri vrnitvi ga radostno dočkajo

Gosp. d. Fr. Suk je izročevaje to adresu in kot zastopnik novega hrvaškega vseučilišča govoril tole:

„Slavljeni gospodine svečaru (jubilant)! Visoka me je dopala čast, da kod ove svečanosti zastupam zavod dobom doduše (sicer) mlad, nu komu je namienjena budućnost koli slavna toli znamenita, da Vas pozdravim u ime hrvatskoga sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

Doctrinae lumen vigor gentium — vjerno svomu geslu raduje se ovo sveučilište, videć, gdje bratski narod slavi muža, koji ga je svjetlom nauke probudio, oživio i perom ga vodio u boj, ali i do slavne pobjede. Na moja usta čestita Vam hrvatsko sveučilište na ljubavi, koju Vam narod slovenski danas tako sijajno zasvjedočuje. Dopustite mi, veleučeni gospodine, da ovdje in ovom prigodom očitujem želju — želju, koju i Vaše srce krije i goji, da bude naime naše sveučilište majkom — alma mater, — sinom naroda, koji Vas ponosom zove svojim otcem.“ Posebej od društva, ktero ima isti namen z našim Mohorjevim, je spregovoril:

„Ima u Zagrebu literarno društvo svetojeronimsko ze izdavanje pučkih (ljudskih) knjigah, koje imadu koristiti prostomu narodu i stečevine (izdelke) umnih naporah ljudskih nositi u nižje slojeve (vrste) pučenstva. Sreten sem, što mogu u ime društva svetojeronimskoga čestitati možu, koji nam je upravo na ovom kulturnem polju diven uzor, koji je upravo pučkoj prosvjeti posvetio svoj um, svoj viek (čas) svoje pero. Uz najsrdačnije želje časti se društvo svetojeronimsko pokloniti Vam veleučeni gospodine vse knjižice ljetos društvom izdane — neka Vas svoj prem. neznan darček sjeća (spominja) nagnjenja, štovanja i ljubavi, koju će Vam i hrvatska srca uvijek sačuvati.“

Doba kraljemorov.

Zgodilo se je že večkrat na svetu, da je kdo kakega kralja ali cesarja umoril, ali umoriti hotel. Pa to se je zgodilo poredkoma, večidel iz osebnega maščevanja, menjkrat iz političnih uzrokov. Da bi se pa napadi na kralje tako pogosto vršili, da bi se bila pokazala cela zarota zoper življenje kraljev, kaj tacega še ni bilo.

Dva nezakonska sinova vzdigujeta svoji strahoviti glavi, in hočeta ves posvetni red prekucaiti: prvega je porodil zapadni libera-

najprej 27. polk, kul najbližji, njim na čelu polkovnik Lauer, posebno pa tovariši njegovega 7. lovskega bataljona, koji ga zbrani pričakajo z „živio vitez klobučki.“ Samo njegov podpolkovnik, koji noče biti Slovenec in kteri se je vedno njegovega najboljega prijatelja kazal, pristavi v zavisti zasmehljivo: ali se niste morda tresli?

Po dovršenem naznanilu odpošlje general Nagy vojni oddelek v kulo, in se tudi sam gori podá s svojim spremstvom. Tu nasadi nad belo zastave avstrijski prapor, ter ukaže ozidje zrušiti. Tako pade kula v roke našim vojakom.

Iz tega spoznamo, da niso vataši nasadili bili zastavo, kakor so časniki poročali, tudi da ni tega storil poročnik Rukavina. Ovi Rukavina z Mollinaryjem, oba pobočnika (adjutanta) generala Nagya, morala sta iti z generalom v Klobuk, ko je vojna že ušla v Kulo.

Dejanje stotnika Mišira, koji se je prostovoljno javil za v prihoľaje gotovo važno delo, v katerem je moral po obénem mnenji poginiti, imel je strategičen nasledek, da je mogel obsedni vojni oddelek kulo zapustiti in se v Trebinje vrniti.

lizem, in ta se imenuje socijalizem, družega je porodila spačenoost grške cerkve, in ta se kliče nihilizem. Pri porodu socijalizma stala sta jud in protestant za botra, ne vedoča, kakošen sovražnik jima vzraste iz novorojenega deteta. Da je socijalizem že pričel svojo krvavo delavnost, pričajo zapored dvakratni napad na pruskega cesarja, napad na španskega in na laškega kralja, in zdaj se zopet poroča, da so nekoga prijeli, ki je hotel na angleško kraljico streljati. Ko bi bil Napoleon še živ, on bi bil prvi na vrsti. Pri nas in pa na Ruskem je, hvala Bogu, v tem obziru vse mirno; a ravno naš presvitli cesar in car ruski iz celega prepričanja na vero kaj držita, in v Boga zaupata, in imata svoje krone po dednem pravu, kar nekako priča, da še sprideni socijalisti, ki no beneh kraljev in oblasti nečejo priznati, bolj spoštujajo pravične vladarje, ko one, ki so si kraljestvo z revolucijo, s silo in krivico pridobili.

Blaženi sv. oče Pij IX. so eukrat rekli romarjem, da se bo prekucija sama sebe uničila in pokončala. To zdaj že vidimo. — Sardinski kralji so se poslužili prekucije in sile, da so Italijo združili, in druge kralje pregnali; zdaj prekucija njim samim streže po življenji. Kralju Alfonzu na Španjskem je pomagala prekucija in liberaluštvo cele Evrope, da je spodrinil pravega kralja Don Karlosa, in vsedel se na prestol; zdaj ko je svojo „dolžnost“ storil, in odstranil postavnega kralja, hočejo odstraniti še njega, da se bode prostomavtarstvo na njegovo mesto vsedlo v podobi republike (ljudovlade).

Ni nam treba ponavljati koliko krivic je nemški cesar Viljem storil, mislil je, da si bode s tem pridobil ljubezen liberalcev in vseh brezbožnikov; pa mož se je silno motil, ni vedel, da prekucija meri na to, da odstrani vse vladarje, in da „liberalne“ vladarje le en čas hvalijo, toliko časa, dokler se sami za prekucijo preslabe čutijo, kedar imajo pa enkrat vse bogatine in kričače na svoji strani, potem storijo korak naprej do ljudovlade. Nemškemu cesarju je zdaj žal, da je vero tako zanemarjal, pa kaj koristi to; ljudstvo je brezbožno postalo, in svojega mnenja ne bo predrugačilo samo za to, da bi bil cesar bolj varen, ker le za svojo kožo se trese mož, sicer se mu pa katoliški škofje in duhovniki niso nikoli usmili, ko jih je v ječe zapiral in iz dežele preganjal.

Dokler in kjer je bila še katoliška vera v časti, bili so tudi kralji posvečene osebe, bili so vladarji „po milosti Božji.“ Prišli so pa „razsvitljeni“ časi, ko so nekteri kralji sami mislili, da milosti Božje ni treba; povzdignili so „ljudstvo“ v čast Boga, in so se imenovali kralje po „volji naroda“. Pri tem pa niso pomislili, kako je ljubezen naroda minljiva, niso pomislili, da tisto ljudstvo, ki je na cvetno nedeljo „hozijana“ vpiło, je pet dni pozueje kričalo: „križaj ga, križaj ga!“ Vladar, ki je veren in pravičen, in ki v Boga zaupa, pa po njegovi volji vlada, zida svoje kraljestvo na skalo; pametno in pravično je, poslušati želje in pritožbe naroda; pa brezumno je, vso vlado in vso oblast izročiti v roke judom, prostomavtarjem in prekucuhom, ki ne zastopajo ljudstva, ampak le svoje žepe in svoje brezbožne in satanske nazore. Iz odvisnih služabnikov, podkupljenih renegatov, po slabih judovskih časnikih podučeni napolomikancev je lahko liberalno večino vkup zbobnati v zборе; kam pa take dežele pridejo, in kako ljubezen vživajo taki vladarji, ki to pripuščajo, to nam kaže sedanja doba kraljemorov. Akoravno teh kraljemorov nikdar odobravati ne moremo, imeli

bodo morda vendar ta dobri nasledek, kakor pri cesarju Viljemu, da bodo kralji spoznali svoje sedanje napačno ravnanje, da bodo vero in katoliško cerkev bolj v časti imeli, ker le v njej sloni njihova moč in oblast.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 16. decembra.

Cesar so 12. t. m. v Budapešti sprejeli bosensko deputacijo. Bošnjaki v svoji cesarju izročeni adresi izrekajo radost, da je po velikoletni slabi vladi božja previdnost ganila srce presvitlega vladarja, in da je bil z božjo pomočjo v kratkem času zadušen nemni upor, sebični fanatizem vkroten, notranji boj zatrt, in da se je mir, zaupanje, red in splošno blagostanje zopet povrnilo. Poslanci izrekajo svojo hvaležnost, spoštovanje in nemohljivo vdanost presvitlemu cesarju in njegovi rodbini, ter so prepričani, da bode bosenski narod, ki je, dasi razdoljen v več verotzpovedanj, vendar en sam narod, srečen in dolgo zaželjenega napredka deležen le pod varstvom slavne cesarske hiše. Zato prosijo Boga, da bi Njih Veličanstvo in prevzvišeno cesarsko hišo blagovoljno ohranil in z drugimi narodi mogočne avstrijske monarhije navdušeno zakličejo: Živio Njih c. kr. apostolsko Veličanstvo Franc Jožef I. To od 36 mož podpisano adresu je cesarju izročil Sarajevski župan Mustafa beg Fazli Pašič, ki je pri tej priliki izrekel obžalovanje, da so nekteri zašli in zapeljani; ustavljali se hrabri vojni avstrijski. Pa tolaži jih zavest, da je Njih Veličanstvo prepričano, da to ni bila volja naroda. Priporočajo se toraj Njihovi milosti; ki naj blagovolijo adresu sprejeti, ter prosijo Boga, da naj varuje Njih Veličanstvo. Cesar so na to odgovorili, da jih veseli tako številno deputacijo iz mnogih krajev videti pri sebi, ter se jim zahvaljujejo za izrečeno vdanost in zvestobo. Upor so jako obžalovali, zato jih sedaj tem bolj veseli, da je dežela pomirjena. To jim je dokaz, da prebivalstvo Njihove na njih srečo obrnjene namene spoznava. Kakor so že rekli nedavno hercegovinski deputaciji, prevzeli so z upravo njihove dežele dolžnost, dovesti jo k srečnemu razvitku. Vse vere se bodo enako spoštovale, navade in v postavi vtrjene pravice prebivalcev varovale. — Deputacija se je potem poklonila še ministrom Bylandtu, Hofmanu, Tiszi in Andrassyu, ter se ob 6. uri zvečer vdeležila cesarskega obeda, po katerem so se cesar prav priljudno razgovarjali s poslanci, zlasti s kupci o kupčijskih razmerah v Bosni. Deputacija bila je zarad milostljivega sprejema jako vesela. Nekterim poslancem se je neki jako prikupilo dunajsko mesto, kamor se hočejo iz Budapešte vrniti, da se nekoliko dalje tam pomudé.

Cesarjevič Rudolf se počuti tako dobro, da sicer z obezano roko hodi okoli. Bil je tudi že v gledališču, kjer so ga navzoči navdušeno pozdravili.

Državni zbor bode začel v sredo obravnavati berlinsko pogodbo. V dotičnem odseku je edini dr. Pražak trdil, da pogodba ne potrebuje državno-zborovega potrjenja. Sicer pa je odbor sklenil nasvetovati, da naj državni zbor pogodbo sprejme; nasvet dr. Herbstov, da naj ob enem graja dosedanjo vnanjo politiko, kakor tudi resolucija Groholskega, ki graja razširjenje ruske moči, sta bila zavržena. Herbst je naznanil, da hoče manjšina staviti poseben predlog, vendar pa nima nobenega upanja, da bi ta v zbornici obveljal. Herbstovci se hočejo zarad tega s tem maščevati, da se

odpovedo delegaciji. Može bi prav storili, ko bi se odpovedali tudi državnemu poslanstvu; pa morda se jim to zaradi kratke dobe, ki je državnemu zboru odmerjena, ne zdi vredno. Nekteri listi namreč poročajo, da bode državni zbor skoraj razpuščen, in da se bodo meseca marca vršile nove volitve.

O ministerski krizi ni še prav nič določenega, in kar se je o novih ministrih dozdej pisalo, bilo je sploh le ugibanje. O osebah še ni nič določenega, le to je neki dognano, da bode novo ministerstvo vstavoverno, dasi morda sestavljeno iz mož, ki niso ravno državni poslanci.

General Filipović bil je na Dunaji jako slovesno sprejet. Razun vojaštva ga je na kolodvoru pričakovalo tudi hrvatsko vsučiliško društvo „Velebit“, kteremu je general v hrvatskem jeziku odgovoril na pozdrav, da Bosna nekdanj ponosna, a zdaj tužna hoče pod varstvom avstrijskim in njihovem trudom zopet postati srečna kakor njihova hrvatska očetnjava. Drugi dan so generala obiskali vsi ministri nadvojvoda Viljem, župan Newald, deputacija na Dunaji bivajočih častnikov in sploh toliko odličnih oseb, da jih general še vsih ni mogel sprejeti, in so le imena svoja v predsobi zapisali na tam ležečo polo. 14. t. m. se je general podal k cesarju v Budapešt, od koder se ta teden zopet vrne in odide v Prago, kjer delajo za sprejem njegov velikanske priprave. V Budapešti govori, da generala Filipoviča povzdignejo v grofovski stan.

Vnanje države.

Iz Afganistana se poroča, da se nekateri vojaški oddelki uravnajo še dalje bojevati se za Šir Alia. Od druge strani pa pravijo, da se Rusi pomičejo proti jugu. Sploh razdraženost med Angleži in Rusi raste, in mogoče je, da bode res ta vojska dala priliko k vojski med Rusi in Angleži, kateri nečejo pripustiti, da bi se Rusi vtakali v afganistanske zadeve. Angleži iščejo zaveznikov in govori se, da bodo skoraj s Turki sklenili novo pogodbo.

Iz Rima. Sv. Oče Leon XIII. založili so zopet novo akademijo za cerkveno pravo in zgodovino. Predavanja imela so se pričeti 2. grudna. Profesorji imenovani so znameniti učitelji: Visconti, de Rossi, de Angelis, Ruggieri i. dr.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 12. decembra. (Predlog zaradi Narodnega doma.) Ako se bo zidal „Narodni dom“, treba je pred vsem, da je poslopye slovenskega naroda vredno. Ako si tedaj upajo premožni narodniki kakih 200.000 gl. vkup spraviti, potem naj založé. Ako bi se pa morali blamirati, in ako ne bi bilo zagotovljeno, da se vse delnice oddajo, potem bi bilo morda dobro napraviti narodno loterijo, kakor pri češkem narodnem gledišču. Recimo, da se naredi 100.000 sreček po 3 gl., to dá 300.000 gl. (Če bi se vse spečale. Vred.) Odštejmo 50.000 za dobitke in 20.000 za druge stroške, ostane še čez 200.000 gl. čistega kapitala, od katerega nihče ne more nobene dividende zahtevati, ker prav za prav ni nikogar lastnina. Če si narodna društva s tem denarjem zidajo hišo, je njihova, in ni jim treba stanovnine plačevati, skrbeti imajo samo za poprave in za hišni davek. Potrebno bi bilo, da bi se čitalnica, dramatično društvo in Sokol združili v en poseben odsek, ki bi bil potem eksekutivni organ za loterijo in za zidanje narodnega doma. Skupni odbor zedinjenih društev bi se med seboj lahko razdelil v odseke: v dramatični odsek, telovadni odsek,

pevski odsek, odsek za gostilnico, odsek za kavarno, odsek za besede in veselice itd. Ako se narodna društva ne združijo pred zidanjem doma, znajo nastati prepiri zavoljo prostorov; po združenji pa bi skupni odbor odmeril prostore vsakemu posameznemu odseku. To je gotovo bolj logično, ko dosejanja razdruženost; marsikateri je bil sokolovec in čitalniški pevec, pod katero zastavo spada, če se oba društva vdeležita kake slovesnosti? Vsak se mora vendar svoje zastave držati; najbolj je, da so vsi narodnjaki ljubljanski pod zastavo narodnega doma, ker so v resnici zmirom drug na drugega navezani. Čitalnica daje dramatičnemu društvu pevce, Sokol igralce, dramatično društvo daje zopet igre v čitalnici. Z združenimi močmi bi povsod bolj mogočno na dan stopali, kakor dosedaj vsak na svojo roko.

Iz Dolenskega, 12. decembra. (Vinska letina, šole na deželi.) Vinska letina se letos ni posebno obnesla; pridelali so še precej, pa vino ni povsod dobro. Vsled vednega deževanja je v mnogih krajih grozdje gnjiti začelo; kmetje pa niso vsi odbrali gnjilobe, in zdaj ne morejo vina prodati, ker vinski kupci že po duhu poznajo, da gnjilo grozdje ni bilo odbrano. Kmet potrebuje denarja, pa vina ne more prodati. Ko bi ga kdo naučil, da je treba gnjilo grozdje odbirati, pa bi bilo vino dobro in bi ga lahko prodal; zakaj kdor pride vino kupovat, gotovo ne bo slabega vina kupil, če je prav boljši kup, ker teh par goldinarjev se ne pozna; ceno vina delata le dac in pa vožnja, nikakor pa ne to, kar se kmetu za vino dá. Ker sta pa pri slabem vinu vožnja in dac ravno tako draga, kakor pri dobrem, zato bi bil vsak neumen, ki bi slabo vino kupoval.

Sploh bi bilo potrebno, da bi se v šolah po deželi otroci učili vinoreje, sadjereje, živinoreje, in drugih praktičnih vednosti, namesto, da se jim vbljajo v glavo take reči, katerih nikdar v življenji ne bodo potrebovali. Kaj koristni otroku vedeti mesta v Kitaju, ali kako krokodil jajca izleže; kaj je treba posebne telovajbe, ko otroci že sami dosti skačejo? Naj bi se jim raje povedalo, kako treba kmetovati, da zemlja več rodi, in da kmetič laglje izbaja. Otroci bi imeli veliko veselja za tak poduk, ko bi se jim vse potrebno praktično pokazalo. Take reči bi si boljše zapomnili nego druge kvante, katerih v praktičnem življenji nikoli ne vidijo, ter jih kmalo po zapuščenji šoli pozabijo. Šole po kmetih niso samo zato, da pripravljajo otroka za srednjo šolo; zavoljo enega, ki gre iz vsakega kraja v latinske šole, ni treba, da bi se tudi vsi drugi na pr. nemške gramatike učili. Šole po kmetih naj bi spadale pod učnega in pod poljedeljskega ministra, in poslednji naj bi skrbel, da bi se poduk v umnem kmetovanji ne zanemarjal.

Iz Šmartna pri Kranji, 12. decembra (Njiva kupljena za šolo. Knjižnica.) Naznamim ti, ljubi „Slovenec“, veselo novice, da so danes vrli Šmartničani kupili šolnjivo za 400 for., ktera je prav poleg šole, ravna ko miza, in meri do pol orala. Slava! Največ zasluge pri tem ima predsednik kr. šol. sveta, g. Pavel Ješe, posestnik in trgovec, ki je ves vnet za šolo, in je tudi umen sadjerejec ter ima vrt, da mu blizo ni enskega. Ker bo pa prepis, in tudi ograja še precej novcev stala, bi bilo jako dobro, ako bi v. častiti gospodje, ki so šmartniški farani, ali ki so več časa bivali tukaj, kaj malega pripomogli v ta namen. Tudi šolska knjižnica je jako revna, in prav dobro bi bilo, ako bi se je kdo spomnil. V

Starem trgu pri Poljanah je sam pred. gosp. dr. Jurij Šterbenc, ondotni rojak, daroval šolski knjižarni do 300 zvezkov raznih knjig. Koliko ložej bi se to zgodilo tukaj, ker ima šmartniška fara več odličnih gospodov rojakov, ki so tudi vrli narodnjaki. Bog pomozil!

Iz Krškega, 12. decembra. (Ravnateljstvo trirazredne meščanske šole v Krškem) razposlalo je tedni sledeče poročilo: Kakor utegne Vam že znano biti, otvorila se je 7. oktobra 1878 (s l. razredom) trirazredna meščanska šola v Krškem, ki je prva te vrste na Kranjskem.

Več narodov in dežel na Avstrijskem, zlasti napredni stanovalci slovanske in nemške narodnosti na Českem in Moravskem, potem Nemci v dolnji in gornji Avstriji in na Štajerskem ter Hrvati v civilnej Hrvatski in Krajinji imajo že nekaj let več učilnic te vrste, od katerih jih je nekoliko nastalo na ta način, da so se prejšnje (nesamostalne) nižje realke prestrojile v meščanske šole, nekoliko jih je pa novo šolsko postavo dajalstvo na željo in s pomočjo občin in okrajev ustanovilo. V zadevi teh šol so imele nove šolske postave to pred oči, da so splošne ljudske (narodne) šole namenjene le splošni omiki mladega ljudstva, onej omiki namreč, katero naj bi imel slehern kmet, slehern rokodelec, delavec in dninar in tudi slehern hlapec, pastir in slehern dekla. Poleg te splošne omike in izreje — taka je želja novih šolskih postav — naj se pa ponudi mladini v nekaterih krajih (kranjske deželne šolske postave pravijo, naj bi vsak okraj imel eno meščansko šolo) prilika, da se v znanostih in urnostih, za praktično življenje potrebnih, še nekoliko boljše izuči, nego je to mogoče v občni ljudskih učilnicah. V tej poslednji je namreč v obstoječih dostikrat neugodnih okoliščinah zmožnemu in marljivemu učitelju mogoče le to doseči, da sposobno in šolo marljivo obiskajoče otroke v elementih (temeljnih) vsega znanja (v čitanji, pisanji in računstvu) ter v tako zvanih realističnih predmetih (v zemljepisu z zgodovino ter v prirodznanstvu) toliko izuri, da se jim kasneje vsakršnega izobraženja odrekati ne more, kajti znajo prilično čitati, pisati in računati ter imajo v obče nekoliko pravih pojmov o svetskih dogodajjih, o naravi in o dr. Ali navadno ne moreš in ne smeš zahtevati od slehernega človeka, ki ti je samo občno ljudsko šolo z dobrim vspehom izvršil, da bi ti kako knjigo popularno-znanstvenega obsega dobro umeval, ali da bi samostojno prilično pravilno pisal pisma vsakdanjega življenja, ali da bi ti vse račune v trgovskih opravkih brez težav prav izvrševal. Človek z omiko ljudske šole utegne navadno — ako je tudi moralno in krščansko izrejen — postati le dober kmet, dober rokodelec, dober in pošten delavec in dr. Ako si pa želimo izuriti prav razumne kmetovalce, napredovajoče domače rokodelske mojstre, špekulativne domače trgovce, in v sploh nekakov omikan srednji stan, zaveden meščanski stan, rojen in izrejen na domačih tleh, in ako hočemo po vzdigniti domačo obrt — tedaj moramo mladino naučiti še več, nego je to v splošni ljudski šoli mogoče.

Taka večja, vsestransko in temeljiteja izobražba se pa ponuja ravno v meščanskih šolah, katere tudi lahko več storé kajti pri manjšem številu učencev je večji broj učiteljev, nego v ljudski šoli, in navadno imajo prve na razpolaganje več učnih sredstev. (Mimo gredé naj se tudi to opomniti dovolimo, da so nasproti ljudskim in meščanskim šolam

srednje učilnice le bolj pripravljevalnice za visoko šolo, kjer se izobražuje učeni stan.)

Po tih splošnih opombah, katere nevesti se nam je zavoljo novosti teh šol nekako potrebno zdelo, dovoljuje si podpisano ravnateljstvo, Vašo pozornost posebno na prvo meščansko šolo na Kranjskem obračati. To stori ne samo iz interesa tega zavoda, marveč tudi v interesu občne omike in posebej v tem okraju, kateri šolo vzdržuje.

Meščanska šola v Krškem ima pred vsem to prednost, da je pospravljena v prekrasnem za učilnico preprilichen poslopju (ki je, kakor znano, darilo krškega meščana, blagorodnega g. Martina Počevarja), katero daje torej za zdravje otrok za vse poročstvo. Drugo, kar more šolo priporočevati, je šola ljubivo c. kr. okrajno šolsko svetovalstvo (in tudi prej imenovani šolski dobrotnik), katera bosta šolo z vsemi potrebnimi učili preskrbovala, in imenovana gosposka boče tudi na to gledala, da se na zavod postavijo vrle učiteljske moči.

Skrb šolskega ravnateljstva pa bode, da učenci ubožnejših starišev dobé kolikor toliko šolskih knjig brezplačno.

Namen teh vrstic pa je zlasti ta, da bi gg. učitelji v krškem okraju in v bližnji štaterski okolici, potem prečastita duhovščina, gg. šolski in občinski predstojniki ter domoljubi in šolski prijatelji in zlasti stariši v obrtnijskih krajih z vso vlnudnostjo na ta nov zavod opozorili in se prošnjo dostavili, da bi oni šolsko mladino, katera bi nauka meščanske šole željna in za-nj sposobna bila, na obiskovanje te učilnice naklonili. Slehern kraj, sleherna ljudska šola ima morda učenca, ki ima zmožnost in veselje za tako daljno izobraževanje. Naj se tedaj blagovoli stariše takega, najmanje 10 let starega dečka, ki je poleg slovensčine (na zavodu učni predmet) zmožen tudi nekoliko nemščine (vsaj čitanja in pisanja), opomniti na ta zavod, kajti štirirazredna ljudska šola, ki šteje le malo (okoli 90) učencev, ne more pošiljati dovoljnega števila.

Šolsko vodstvo bode tudi za to se brigalo da dobé vnanji učenci v mestu primerno, cenostanovanje in živč, kateri bi se sicer od bližnjih kmetskih starišev tudi od doma dovaževati mogel.

Naj bi se na dalje stariše takih otrok tudi na to opozoriti izvolilo, da so meščanske šole dobre pripravljevalnice za učiteljska (preparandija) in tudi nekatke nadomestovalke treh nižjih realnih razredov, kajti deček, kateri je 3. ali 2. (in morebiti samo 1.) razred meščanske šole z dobrim vspehom dovršil, more napraviti prejemni izpit za učiteljske ali za kak nižji razred realk.

Ravnateljstvo si toraj dovoljuje z ozirom na navedena razjasnila prvo meščansko šolo na Kranjskem prav-toplo priporočevati.

Domače novice.

V Ljubljani 17. decembra.

(Sprejem rezervistov domačega Kraljevega polka št. 17) bil je v soboto zvečer jako slovesen. Vse ulice od kolizeja do starega strelišča, skoz ktere so vojaki marširali, so bile razsvetljene. Sokolci, veterani in gasilci z mestno godbo so se bili ob 7. uri zbrali pri kolizeju ter so z baklami, svetilnicami in lampijoni spremljevali našo vro junako, ktere je brezštevila množica pozdravljala z navdušenimi živio-klici. Na Valvazorjevem trgu zažgali so bili tudi umeteljni ogenj, ki je dal celej okolici veličasten prizor. Na strelišču se je bilo zbralo pa toliko ljudstva, da čuvaji

niso mogli vseh spustiti v prostore, kjer se je bila za vojake napravila gostija. Da so ni manjkalo navdušenih napitnic, ume se samo po sebi. Med njimi je bila zlasti s pohvalo in navdušenostjo sprojeta napitnica g. deželnega predsednika, ki je sledila za napitnico županovo na presviti. cesarja. G. predsednik je s pohvalo omenjal zaslugi domačega polka ter povdarjal, da naši fantje niso le pokazali, da znajo sukati meč, ampak tudi da njihova srca gorke blijejo za Avstrijo in presvito cesarsko rodbino, in da so vedno pripravljeno krepko in neprestrašeno se v bran postaviti vsakemu sovražniku, naj pride od ktere koli strani. Stotnik Kavčič, ki je vojake pripeljal iz Bosne je napil na zdravje prebivalcev kranjskih, deželni glavlar na vapošno domače delovanje došlih rezervistov, generalmajor Jočison na zdravje gospej, ki so prevzele skrb za pogostenje, neki častniški namestnik na dobrotnike, ki so skrbeli za rodovine rezervistov ter jih s potrebnimi rečmi podpirali. Zadnji je napil v slovenskem jeziku, drugo napitnice so bilo nemške, in bi bile gotovo vzbudile še veliko večjo navdušenost, če bi se bile ponavljale tudi v slovenskem jeziku. To se je pokazalo pri slovenskih napitnicah v doljnih in gornjih prostorih, ki so med vojaki zbudile nepopisljivo veselje. Zlasti ste bile z gromovitimi živio-klici sprejeti napitnici mestnega odbornika g. Kluna na vojaško poveljnike, zlasti na generala Filipoviča in na tovariše, ki so morali ostati v Bosni, ali pa so se še le pred nekimi dnevi tje podali, kjer ne bodo imeli tako veselih božičnih praznikov kakor došli doma pri svojih rodbinah. Tudi čitalnični pevci so mnogo pripomogli k splošnemu radovanju z narodnimi pesmami, ktere so došli milo v srca odmevale. Veselje je bilo splošno, znanci so se razgovarjali z znanci in vsi so trudili, da so po radostnem sprejemu pozabili vse tuže in težave, ktere so trpeli na bojiščih. Še le po 11. uri zvečer začeli so se počasi vzdigovati, ter se pomikati v oddelkih nazaj v kolizej, kjer ostanejo par dni, dokler se ne razidejo domu k svojim ljubim, kteri jih gotovo že željuo pričakujejo. Ljubljancem pa so z domačimi vojaki imeli zopet prav prijeten večer.

(Požijalčeva hči), česka znana igra, ki so jo na slovenskem odru predstavljala, se bode v g. Kocelj-ovej nemški predstavi v četrtek 19. t. m. v tukajšnjem gledališču predstavljala. G. Kocelj igra nalogo „Vrabea.“

(Nova ženska obleka) delila se je v nedeljo v čitalnici rovinim šolskim otrokom. Obleko je delil sam g. deželni predsednik vitez Kalina, ki si je s svojim prijaznim obnašanjem pridobil srca šolske mladine. Gospa njegova se valed bolehnosti ni mogla vdolžiti te gniljive slovesnosti. Tudi g. deželni glavlar in mnogo drugih dobrotnikov in dobrotnic, ki so pripomogli k napravi obleke, bili so navzoči. Obdarovanih je bilo 40 dečkov in 40 deklic, ktere je pred razdelitvijo prijazno nagovoril šolski vodja g. Praprotnik, po dovršeni razdelitvi pa unanski katchet g. Keržič, ki je otrokom priporočal pridnost, nodelžnost in pa hvaležnost do svojih dobrotnikov in dobrotnic. Zvečer v ta namen v čitalnici osnovana tombola bija je srednje obiskavana in je dala okoli 60 gl. čistega dobička.

Razne reči.

- Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Za župnika v Mirnipoč je novomeški kapitel prezentiral č. g. Janeza Doviča, dosedanjega župnika v Dolah.

- Imenovani so: Gvido Šnedič, adjunkt pri deželni sodnji Kranjski, za okrajnega sodnika v Goronjem gradu, Janez Langerhojc, adjunkt v Šmariji, za adjunkta pri kresijski sodnji v Celji, avskultant Anton Klobučar za adjunkta in Veitard Gaudič za avskultanta na Kranjskem; dr. Karl Pajor, adjunkt na Brdu, je prestavljen za adjunkta v Maribor na levem bregu Drave. - Razpisana je služba kancelista v Litiji.

- V Zagrebu. Za mladenšnico ali deško semenišče je podaril kardinal za to leto obljubljenih 1000 gl., in škof Posilović 100 gl.

- Djakovski škof Strossmajer je ukazal, naj se v vsaki cerkvi napravi skrinjica z napisom: „Petronovič“, kamor naj verniki njegove škofije vkladajo doneske svoje za papeža. 18. t. m. zvečer je škof došel iz Rima na Dunaj.

- Kitajska enciklopedija dokončana je na ukaz cesarja Kang-hi. Delovalo se je za to delo pod nadzorstvom jezuitov 40 let. Obsega spise kinezkih učnjakov, pesnikov i pisateljev od leta 1100 pr. Kr. do l. 1700 po Kr. Omenjena enciklopedija izšla je v 1000 iztisih, kojih vsak obsega 6020 zvezkov. En popolni eksemplar kupil je angleški poslanec za „British Museum“. Plačal ga je s 30.000 mark. Nedvomljivo je to edini eksemplar v Evropi. -

-- Knjiga „dr. Bleiweisova svočanost“ se že tiska ter bo do Božiča naročnikom razposlana. Piše se nam, da bo ta knjiga jako elegantna ter da bo imela na čelu prav lepo sliko dr. Bleiweisa, in zavolj tega hi primerna za božična in novoletna darila meca narodnjaki. Ako si jo še kdo želi omisliti - kar bi bilo v interesu dobrega in lepega podvzetja obilno želiti. - naj se čim prej obrne na g. A. Bezouška v Zagrebu. A oni, ki so si knjigo že naročili, naj zdaj pošljajo donarje, da dobe knjigo precej o Božiču. Kdor pošlje po pošt. nakaznici 50 novč., dobi jo poštnine prosto na dom. Ako jo pa po poštnem povzetju prejme, mu pride draže; samo tedaj, če se jih več skupaj naroči, je vse jedno. - Mi toplo priporočamo vsem uobrazenim Slovencem to knjigo, ker ona bo še v poznejših časih pri nas in naših potomcih budila spomin na to veliko in slavno narodno svečanost, ki se je vršila dne 18. i 19. novembra v Ljubljani.

V Sarajovu nastal je po naznanilu „Agr. Ztg.“ 9. t. m. silen ogenj, ki je pokončal velik del mesta.

Ekskutivne dražbe.

18. decembra: 3. Obšni Dolanjavas in Jozovo, 8. Jernišič iz Uroca, 8. Rapnik iz Žiborč vsi v Logatcu.

19. decembra: 2. Koper s Outo, 2. Meglič iz Sufico, 2. Boršun z Bofantskoga vrha, 2. Tome iz Maloga Gabra, 2. Hauptmann iz Št. Vlada, 2. Hrust iz Zatišne, 3. Likovio iz Podbuknja, 3. Jaktič iz Sover iz Maljevo, 3. Valentin iz Volkli Dol, 3. Hrbar iz Velikoga Gabra, 3. Krjavce iz Vihnjegore, 3. Zaplatič iz Pokojulca, vsi v Zatišni, 3. Pateč iz Podgorca v Laškah, 3. Žola iz Slavna in Spalar iz Nadjunoga Sela, obo v Postojni, 1. Bajuk iz Radovca v Matilki.

Loterijske številke, 14. decembra.

V Tratu: 26, 63, 31, 46, 3.

V Lincu: 40, 16, 38, 31, 10.

Telegrafične donarne cene 16. decembra.

Papirna repta 61.00 - Srebrna repta 62.70 - Zlata repta 72.65 - 1880letno državno pozorilo 113.- Bankovsk alkoje 73.- Kreditni alkoje 239.75 - London 116.05 - Amsterdam 100 - - Osm. kr. cedulj 6.57. - - 20 frankov 9.34.

njih 35 tečajev. Če pomislimo koliko podučnih člankov za kmetijstvo so nam podale (l. 1843—1877—9482), koliko zgodovinskih, lepoznavskih slovninskih in sploh podučnih; če pomislimo, kako se je izobrazil slovenski jezik po vseh teh spisih; in pa če dalje pomislimo, da se je narod le vsled teh in takih spisov jel zavediti in zavedel se samaga sebe, — kaj bi bilo z nami, ko bi nas bile volitve dohitele brez ukta, — brez priprave, — brez „Novic?“ — toraj če vse to premislimo, moramo Dolenci v soglasi z drugimi Slovenci vsklikniti: Živio Bleiweis, naš Bato, naš krmar in vodja v milih in nemilih časih!

To so misli, to so čuti, ki jih izraža Dolenska Tebi, slavni Bato, vodnik Slovenije! na dan Tvoje zaslužene proslave.

Bog naj nam T e b e še dolgo ohrani da deluješ naprej, kar si z vspehom pričel.

Na zadnje prosimo to, da nam zapišeš vse oporeke, ovire, ki so Ti gronile Tvoje blago arce, da vemo spoznati sovražnike Tvoje (naše), da poročo Slovenija enkrat:

V svojem žitijopisu in v „Novicah“ živi neumrljivoga spominna

Bleiweis, Bleiweis, Bleiweis neumrljivi.

V Novomestu meseca novembra 1878.

Sledi 70 podpisov najodličnejših mož Dolenske in dveh gospé.

Katoliška cerkev v Bosni.

Pod naslovom: „Minulost in bodočnost katoliške cerkve v Bosni“, prinaša madjarski list „Pálykózó“ članek, v katerem na prvem mestu poje staro pesen zoper aneksijo Bosne potem pa razklada, kako bi se ondi morala vrediti katoliška cerkev. Takoga članka ne smemo in ne moremo mirnim srcem pustiti, marveč treba, da ga pretehtamo tím bolj, čim bolj nam je razširjanje in razvoj kraljestva Božjega pri srcu.

Ali čujmo in pretehtajmo razum madjarskega časopisa!

Hoté zabraniti neugasljiva „panslavistična hrepenjenja“ želela bi si „madjarska cerkev“ naslednje reči: „Bosna ne sme biti nikakor pridružena djakovskoj škofiji, če tudi je biskup djakovskej vže oddavna imel naslov bosenskega

škofa“. — Dotična pravica je baje vže zastarela, Madjarsko mnenje je to, da se ima tamo vstanoviti nova škofija, ki bo [podređjena — ne zagrebškemu, marveč kološkemu nadškofu. Pisatelj tega članka pa si je vedel tudi dokazov preskrbeti za svoje predloge. Čudno se nam dozdeva le to, da mej temi dokazi ne nahajamo niti enoga, ki bi imel svoj vzrok v prospetu katoliške cerkve; nasproti pa izhajajo vsi iz boječnosti madjarskega plemena pred življenjem slovanskim. Tako daleč zabrel je toraj madjarski šovinizem, da mu celo cerkev mora služiti kot sredstvo v dosego političnih namer i zemsko moči.

Čujmo tedaj važne dokaze madjarsko-cerkvenih politikarjev.

Bosnjaki imajo veliko mržnjo in nezaupljivost proti Madjarom. Naj se tedaj bosenska duhovna mladež vzgojuje v Djakovu „temu gnezdu panslavizma“ ali v Zagrebu, „kjer se tudi približujejo panslavizmu,“ koliko bolj se bo ono sovraštvo do Madjarov povečalo, koliko hitreje se bo ona mržnja še bolj razplamenila! Nasproti pa se bode ono narodno črtenje kmalu poleglo, če se duhovstvo vzgojuje na Ogerskem, in navda z „madjarskim duhom.“ Čez nekoliko let prešinjeno bo bosensko duhovstvo madjarskim mišljenjem, — postalo bode, kakor se o tej zadevi izraža „Obzor“ „madjarski gesinut.“

O beata simplicitas! Najprvo moramo omeniti, da si bo vsak bosenski škof, če bi tudi Bosnija bila podvržena kološkoj nadškofiji, (kar se menda vendar ne bode zgodilo) svoje bogoslovce vedel vzgojiti na domačej zemlji in ne v tujini. Najbolj pa se moramo čuditi prostosti razlogov, s kojimi nas Madjari obdajajo. Vsemogoči gospodje mislijo, da s pregnanstvom duhovskih gojencev iz Bosne srd in mržnja do Madjarov pomine. Domišljujejo si, da si s tem če se vzgojovanje mladeži duhovske postavi iz Djakova v Koločo, pridobe enega prijatelja. Ali bodo naj prepričani, da tega ne bodo dosegli. Z Madjarskimi spletkami se prijaznost v srci ne budi; k temu treba drugih ljudi, družoga zedinjenja.

Naj si Madjari to zapamtijo: Narod v Bosni upira in upiral bode svoje oči pred vsem na sosede Hrvatse. Doktor se tedaj Madjari

samovoljno in brezobzirno obnašajo proti Hrvatom, obrnili bodo to tudi Bosnjaki vedno na svoj dom, — na svojo deželo. Bosnjak je jako logičen človek in misli o reči tako: Ko uničiš Hrvata, najbližnjega mi brata, in vže od davna najprijaznejšega druga, prijatelja: Potem tudi, meni nič dobrega ne uđiniš! Ali vzemimo tudi da se dovoli, Madjarom vzgojevati bosenske bogoslovce na Ogerskem, ne bodo s tem mnogo voč dosegli, nego da se ljudstvo ne bo poprijelo pomagjarjenih duhovnikov, ter bodo ti ostali na cedilu s svojo misijo; naroda s tem ravnanjem ne promené. Na taki način pa bi se zadela smrtna rana katoliškej cerkvi v Bosni.

Madjari se ne morejo znebiti svoje zastepjenosti, ki izhaja iz silnega sovraštva in srda proti nemadjarskim, a osobito slovanskim narodom. V svojej slepej strasti ne vidijo, da sta v Bosni mogoča samo dva vpliva: prvič vpliva hrvatsko, kateremu so prijatelji katoliki in muhamedanje, drugič vpliv srbski, na kojega strani je večina grško vzhodnega duhovstva. Drugačnega vplivanja na to zemljo v verskih rečeh ni, in si ga ne moremo misliti.

Zato se Hrvatje ni trohice ne bojé vsakatega poskusa madjarskega naroda, kajti so prepričani, da vsako tuje nasilstvo ne bode imelo mnogo vspoha in mora prej ali slej razpasti.

„Teško nam je samo v enoj razmori“ piše „Obzor“ — obžalujemo mučeništvo naroda. Naše škofo pa in bosensko duhovstvo opozorujemo, da se podvizajo. Gotovi smo, da se posreči odstraniti in odvratiti zlomišljene osnove Madjarov pri sv. Stolicy. Njej se koristi Cerkev milejši nego vse drugo dobroto, — če tudi madjarske. (Gf. Čech X. 281.)

Tudi v „katolički list“ v Zagreb piše iz Banjeluke J. Širmer prav znamenite besede v sestavku:

Nekaj o bodočnosti Bosne in Hercegovine, kjer oporéka na pr. „Vaterlandu“, čes naj bi se Muhamedanci ondodni izselili. Ti Muhamedanci niso pravi Turki, marveč pravi nasledniki nekdanjih kristjanov, med njimi ni navadnega turškega ženstva, dali se bodo torej leže spreobrniti; tudi so plemeniti in jako bogati, in bi škoda bila deželi.

žila mej dvema granitoma, teče vse po tleh, vse po tleh, kakor n. pr. tratoar. Vzemimo sedaj n. pr. žilo do 40 čevljev, ali tudi osem-doseť, ali recimo, sto čevljev, pa da se nagne navzgor v podobí rova, kakor se kaže, ali znato n. pr. enako oknu mnogokrat po petsto, čevljev, a večkrat dvesto navzdol. Tako toraj na vsak način zgornje in spodnje tekó navzdol, in se vedno bolj solzó, približajoč se njo obdajajočemu kamonju rudarskemu t. j., dolazeó vedno bliže, ako se sploh bližajo; ker večkrat se niti ne približajo, posebno ondi, kjer je formacija taka, da daloč narazen razlezejo, kakor bi razlezlo v nasprotnem slučaju, ko bi bil geografični položaj v znanosti bolj razjasnjen, če prav se v geologiji dandanes največ gleda na dokaze, da bi vse stvari, ko bi v obde bilo enako, drugače bile neenake, kar bi sigurno ne bile, ko bi naravno ne moglo biti. Zdaj vam je jasno?

— Da — da — je, prosim pokorno — ne ravno vse. Ko bi hoteli...

— Drage volje. Morda nisem popolnoma jasno stvari razložil.

— O prosim, prosim, nikakor ne moram dopustiti, da niste reči jasno razložili. Moram reči, — sicer sem stvar po vsem razumel, samo

bilo bi mi vendar jasneje, da neke stvari še enkrat...

Jaz začnem zopet, a on se pripravi s svinčnikom, da zapiše, kar bi se mu zdelo najvažneje.

Žvo kar sem mislil reči. (Pri tem zgrbančim čelo in začnem mu z rokama tik nosa mahati.) Ta žila, ta skala, ali ta vrsta, ali kakor smo jo vže zvali, leži mej dvema skladoma granita kakor slanina mej dvema surovim maslom namazanima kruhoma. Toraj dobro.

Vzemimo sedaj, vi lezete navzdol po tej skali, tisoč, morda petnajst sto čevljev, — od tega ni nič odvisno, dokler da ne zabijete svoj rov, a potem razdelite na vse strani zgornjo in spodnjo, nekoje vprek dež žilo, drugo podolgem, kjer največ leže sulfureto, — sim ter tje tudi sindikato, če prav z oziróm na to, zakaj to delate, kolikor geologija zahteva, kar je za rudarja vedno glavna stvar, to ondi ne leži kakor mnogi slutijo, zaporedom, marveč tako, da je glavni vspeh, da povsod enomerno teče, in da imauovane kovine se ne nahajajo niti v enem, niti v drugem skladu, ker ako bi bile, bi potem vsak, tudi najmanj skušeni vendar takoj mogel razložiti, ali vsaj slutiti, ako se voč ne prikažejo, da jih je zmanj-

kalo, ali da so drugače zginito, kar samo misliti, bila bi največa nes pamet, kajti to mora tudi naučeni z roko šlatati, da tu srebro v neizmerni množini leži. Ali ni tako?

— Gotovo, zamišljeno odvrne jud. Ni dvoma. — Jaz bi to bolje razumel, da mi ni to vražje vino nekako... Pa sem se tega precej bal, tako da moram priznati, da...

— O prosim vas, nič ne dé. Istinito, nisem stvari dosti jasno — če sem tudi menil, da je jasno vsakemu, koji...

— Ne, nikakor ne, vašá prevzvišenost, vi ste stvar jasno razložili, kakor solnce. Vsak moral bi vas razumeti razau mene, ki sem tako zabít... od vražjega vina... to gre v glavo.

— Ne govorite tako, dragi gospod. Dovolite, hočem še enkrat pričeti od kraja...

— Nikar, za Boga nikar; ker bi vas vendar ne razumel, tako sem zmošan.

— Nič se ne bojte. Zdaj boste gotovo razumeli, tako jasno hočem stvar razložiti, da boste na prvi mah spoznali, kam merim. Začnimo toraj od najnavadnejšega.

Moje obžalovanja vredni bosenski popotnik napud vse žile in upud v me oči, kakor da je